

# LA REINA FIDEL

MONTSE DE PAZ

# LA REINA FIDEL



Consulti la nostra pàgina web: <https://www.edhasa.es>  
En ella trobarà el catàleg d'Edhasa complert.

Diseny de la sobrecoberta: Estudio Calderón

Primera edició: abril de 2019

© Montse de Paz, 2019  
© d'aquesta edició: Edhasa, 2019  
Diputació, 262, 2n 1<sup>a</sup>  
08007 Barcelona  
Tel. 93 494 97 20  
E-mail: [info@edhasa.es](mailto:info@edhasa.es)

Queden rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, sota sanció establerta per les lleis, la reproducció parcial o total d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, compresos per la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars d'ella mitjançant lloguer o préstec públic.

Contacti amb CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, [www.cedro.org](http://www.cedro.org)) si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra o entri a la web [www.conlicencia.com](http://www.conlicencia.com).

ISBN: 978-84-350-6343-2

Imprès a Liberdúplex

Dipòsit legal: B. 4686-2019

Imprès a Espanya

*A la meua mare, Montserrat. Gràcies per  
encomanar-nos el teu amor per la història.  
I per transmetre'ns uns valors similars als  
que defensava la reina Maria.  
I al meu pare, Àngel, suport fidel i  
constant de la mare. Gràcies per  
transmetre'ns el teu amor a la bellesa i els  
valors humanistes que han modelat la  
nostra història.*

«... car la muller sor és e germana de  
son marit, e no esclava ne sirventa...»,

Francesc Eiximenis, *Llibre de les dones*

## ÍNDIX

Mapes dels regnes hispans al segle xv . . . . .	15-17
Els Trastàmara . . . . .	18-19
1. L'alcàsser . . . . .	21
2. La branca florida . . . . .	31
3. D'amor i de guerra . . . . .	37
4. L'any que tot va canviar . . . . .	43
5. Guerres de dones . . . . .	51
6. El camí de la núvia . . . . .	57
7. El foc i la mar . . . . .	65
8. Dues ciutats sobiranes . . . . .	73
9. La dansa de la mort . . . . .	81
10. Un rei massa jove . . . . .	93
11. Una reina pobra . . . . .	101
12. Corts, un torneig i la sang . . . . .	107
13. Pactes de sang i de guerra . . . . .	115
14. Dues corts . . . . .	123
15. Proa al vent . . . . .	133
16. Reina de dol, reina implacable . . . . .	141
17. «Mi fillolo, rey d'Aragona» . . . . .	153
18. Les virtuts d'una reina . . . . .	161
19. La flota catalana i una guerra de família . . . . .	171
20. La guerra dels homes . . . . .	181
21. La guerra de les dones . . . . .	189
22. Alimares a les torres i un sant a València . . . . .	197
23. Caterina . . . . .	209
24. Un torneig al Born i dues morts . . . . .	217
25. A Saragossa, conflictes de família i una treva . . . . .	227
26. El fill . . . . .	239

27. Terratrèmols, pactes i una mort misteriosa . . . . .	249
28. Una dama peregrina, la reina esclava i la comtessa trista . . . . .	259
29. Mendicants, usurers i la mà generosa del rei . . . . .	267
30. Vents de guerra . . . . .	279
31. Una tenda plantada . . . . .	287
32. Trobada de germans . . . . .	295
33. La guerra . . . . .	305
34. La treva . . . . .	313
35. Lloctinent de tres regnes . . . . .	319
36. Un niu d'escurçons i una victòria africana. . . . .	327
37. Torna Caterina, mor un comte i encomano mil espelmes. . . . .	333
38. Comtes, un abat i una mora cristiana . . . . .	339
39. Ponça . . . . .	347
40. El rescat i una guerra a les corts . . . . .	359
41. El poder d'una malalta i un toc de campana . . . . .	373
42. Armadors, prínceps, bisbes i el consol de les malaltes . . . . .	383
43. Lloctinent per obediència . . . . .	393
44. El pati de Santa Isabel . . . . .	399
45. Com si fos el nostre cos . . . . .	409
46. Pedra movedissa no posa molsa . . . . .	421
47. Princeses de pau, cunyats en guerra . . . . .	427
48. Consells d'una mare que no és mare. . . . .	431
49. La conquesta de Nàpols . . . . .	439
50. L'any de la foscor i la llum . . . . .	445
51. Desamorades . . . . .	449
52. Justícia, bruixeria, Castella en foc . . . . .	453
53. Guerra, boda i tres morts sospitoses . . . . .	459
54. La Trinitat . . . . .	469
55. Tornada a Barcelona . . . . .	477
56. La reina i els pagesos . . . . .	491
57. Quatre mil cavalls, mil ballesters . . . . .	499
58. Perpinyà, la reina de França i la reina d'Itàlia. . . . .	505
59. La Busca i la Biga . . . . .	517

60. Les últimes corts. . . . .	527
61. Joan . . . . .	539
62. Adeu a Castella . . . . .	551
63. Constantinoble, la Busca, l'última croada . . . . .	557
64. El món trontolla. . . . .	561
65. El que Déu ha unit . . . . .	567
Epíleg . . . . .	575
Origen d'aquesta obra . . . . .	585
Nota històrica . . . . .	589
Dramatis Personae . . . . .	591





# Regne de Castella

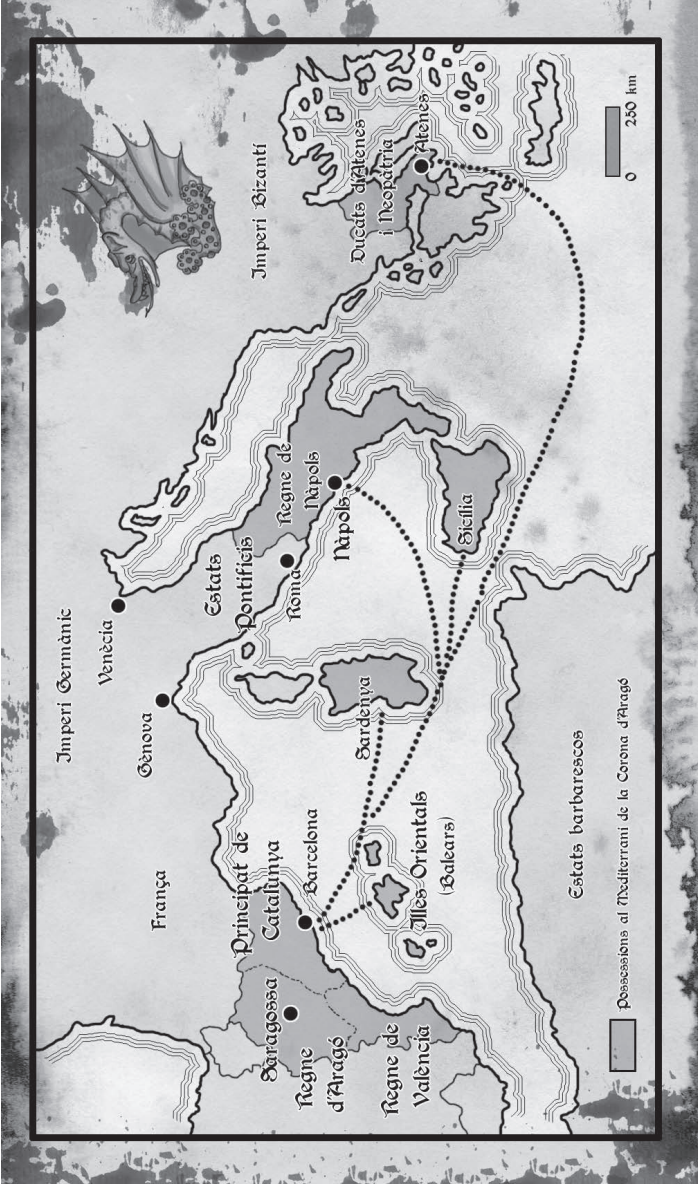
# Regne de Aragó

**Els regnes hispans**  
(Abans de la unificació  
dels Reis Catòlics)



# Camins Reials

Segles XV-XVJ



# ELS TRASTÀMARA

## *Regne de Castella*

Maria de Portugal – Alfons XI – Leonor de Guzmán  
(1311-1350)

↓ ↓  
Pere I – Maria de Padilla (1333-1379)      **Enric II** – Joana Manuel (1333-1379)

↓ ↓  
Constança – Joan de Gant (1340-1399)      **Joan I** – Elionor d’Aragó (1358-1390)

↓ ↓  
Caterina de Lancaster – **Enric III** (1379-1406)  
(1372-1418)

↙ ↘  
**Joan II** – Maria d’Aragó (1405-1454)      **Maria** – **Alfons V** (1401-1458) (1396-1458)

↓ ↓  
– Isabel de Portugal      Ferran de Nàpols

↓ ↓ ↓  
**Enric IV** (1425-1474)      **Isabel I la Catòlica** (1451-1504)      – **Ferran II el Catòlic** (1452-1504)

**En negreta:** els monarques de la dinastia Trastàmara.

# ELS TRASTÀMARA

*Regne d'Aragó*

Alfons IV – Teresa d'Entença  
(1299-1336)



Pere IV – Elionor de Sicília  
(1319-1387)



Joan I  
(1350-1396)

Martí I  
(1352-1410)

Martí el Jove

**Ferran d'Antequera** – Elionor d'Alburquerque  
(1380-1416)

**Joan II** – Blanca de Navarra  
(1398-1479)



Carles de Viana  
– Joana Enríquez

# 1. L'ALCÀSSER

Soc Maria, primogènita de Castella, filla del rei Enric III de Trastàmara i de la reina Caterina de Lancaster. I, si no fos perquè després de tu va néixer el teu germà Joan, solia afegir la Mom, un dia series la reina de Castella.

Això deia la Mom quan jo era petita, i ho deien l'ama i les donzelles, tot mirant-me amb aquella mena de respecte barrejat amb llàstima. Aleshores Caterina, la meva germana, se li acostava, gelosa. I jo, Mom? Tu, deia la mare, acaronent-li la galta rosada, tu ets la més bonica.

I Caterina somreia. Jo era la gran, però ella era la més bonica. I la que rebia els afalacs i les carícies, molt més sovint que no pas jo. Potser la meva cara llarga i el meu posat, més seriós del que esqueia a la meva edat, desanimaven les mainaderes o no les convidaven a ser afectuoses amb mi. La Mom se n'adonava, suposo que em veia tristoia, i aleshores em feia dreçar la cara i em mirava, greu. Tu sempre imposes respecte, filla, em deia. I això està bé. Per a una reina, val més ser respectada que agombolada.

Vivíem a l'alcàsser de Segòvia, on vam néixer jo i Caterina, i on vam passar bona part de la infantesa els tres germans. És un palau fortalesa senyorívol, coronat per torres i merlets, i encimbellat en una roca que domina la ciutat. Per fora la pedra és càlida i els patis estan plens de llum, però per dins és fred com una cova de gel i costa escalfar les sales immenses i les cambres. La part pública, el «palau blau», és on se celebren els banquets i les recepcions. El terra està pavimentat d'alabastre, i les parets, decorades en estuc

de color celeste i plata. En una galeria que dona al pati hi ha el que Caterina i jo anomenàvem «la filera de reis». Són estàtues de tots els reis de Lleó i de Castella esculpides en or. Quan érem molt petites, ens impressionaven; anys més tard, jugàvem entre les figures i simulàvem diàlegs amb elles. Alguns rostres eren amables; d'altres, severos, i d'altres ens feien por. Allí hi havia el rei Ferran III el Sant, amb l'espasa a la mà, que va conquerir Sevilla als moros, i Alfons X el Savi, amb el seu posat serè i la cabellera llarga, subjectant un llibre obert a la falda; aquests eren els nostres preferits. Ens imposava la cara ferma d'Alfons VI, que va unir els regnes de Castella i Lleó. També hi era Pere I el Cruel, l'últim d'un llinatge maleït abans que pugés al tron la nostra nissaga, la dels Trastàmara. Aquest el detestàvem i no el compadiem gens ni mica per la mala mort que va tenir durant la guerra i a traïció, segons ens havien explicat les ames. Amb tot, era l'avi de la Mom, i per ella evitàvem parlar-ne. El besavi Pere era un d'aquells temes prohibits a les converses de palau... Les darreres imatges eren del besavi Enric i l'avi Joan, amb els trets esmolats característics de la nostra família. Els reis difunts observaven sense perdre la dignitat aquelles dues infantes rosses fent ganyotes davant d'ells.

A la part privada tot era més casolà i càlid. Per tot arreu hi havia catifes, cortinatges i tapissos que tapaven la fredor de la pedra. A l'hivern les parets traspuaven humitat i sempre feia olor de fum i de brous i estofats. La flaire pujava de les cuines barrejada amb la fetor dels gossos i la fragància de la farina cuita al forn de pa. A l'estiu s'hi estava molt millor, però sovint marxàvem i anàvem a passar unes setmanes a Valladolid, a Medina del Campo o a Toledo, acompanyant el pare allà on es reunien les corts. La Mom sempre remugava, perquè era aleshores quan es vivia millor a l'alcàsser, deia. Pels patis i les galeries corria un aire que feia voleiar els tapisos i les cortines. Sovint pujàvem a la torre gran, Caterina i jo, amb les donzelles i les mainaderes. El ventijol ens embullava els cabells quan érem petites, abans que ens recollissin la cabellera sota les còfies i els vels. Ho recordo bé perquè el sol lluïa sobre els nostres caps i feia saltar espurnes d'or als rínxols de Caterina..., però també als meus flocs de ros esmorteït. Aleshores em feia la il·lusió que, si els

meus cabells eren tan lluents com els de la meva germana, potser tota jo també podia ser gairebé igual de maca.

Era bonic córrer entre els merlets, aturar-se, somiar desperta i tancar els ulls sota el sol estiuenc que cremava els camps de Castella; sentir el vent sec a la galta i després obrir els ulls i veure la terra estenent-se lluny, d'aquell color torrat que feia contrast amb el cel blavíssim, com els colors d'un penó nobiliari. Cap al sud, s'enlairava la serra, una ombra de color lila contra el cel. Als peus de l'alcàsser hi creixia el bosc, i el riu corria amagat sota una volta frondosa d'oms i de pollancre. Aquesta és la vostra terra, sospirava la Mom les poques vegades que s'animava a pujar als terrats. Tan ferma com aspra! Ah, si haguéssiu conegut els camps de la meva Bretanya, tan verda, tan rica! Com que estava molt grossa, li costava pujar els esglaons; sempre s'havia de recolzar en una cambra i arribava esbufegant. Després, com que li portaven una cadira de braços per seure, amb tot de coixins, i allà dalt s'hi estava fresc, no volia baixar. Caterina i jo tampoc no volíem abandonar aquell reialme de les altures, on tot semblava a prop i lluny al mateix temps. Ens escapolíem d'entre les mans de les mainaderes, i rèiem i saltironàvem al seu voltant.

L'alcàsser era casa nostra, però també era un camp de jocs i un lloc de misteri i descoberta. Caterina i jo l'exploràvem, i ens agradava anar sobretot allí on mai no ens portaven. Les estances del pare, els despatxos i les cambres de convidats, on sovint feien estada nobles, bisbes o delegats dels altres regnes. Un cop ens van renyar molt perquè ens van trobar a l'arxiu, remenant pergamins i dibuixant amb les plomes. Caterina es va espantar i va vessar la tinta d'una fiola sobre la taula, els papirs i la seva preciosa faldilla. Quin disgust! Recordo que va plorar molt. Ja no podria dur mai més aquella roba que li agradava tant. Jo vaig demanar a l'ama si no es podia rentar, i ella va dir que no, i que una princesa mai no podia anar tacada, així que la faldilla, que era nova i de teixit molt fi, va anar a parar a les mans de la filla del cavallerís major del pare. Des d'aquell dia, Caterina li va guardar rancúnia, a la noia.

Les ames ens perseguïen i ens renyaven, i la Mom sospirava i feia cara de disgust quan li explicaven les nostres aventures, però



l'enuig no li durava gaire. Per sota el nas, Caterina i jo amagàvem el somriure. El petit Joan ens seguia a tot arreu sempre que podia fugir dels seus criats. Com que era l'hereu de la corona, tenia la seva pròpia cambra i un servei a part per a ell sol, però tot plegat l'amoïnava molt. S'avorria i volia venir amb nosaltres. Amb les «tates» tot era més divertit, protestava. En els jocs jo era sempre la que portava la veu cantant, Caterina embolicava la troca i Joan ens seguia com un gosset faldiller. Volia manar, però nosaltres no el deixàvem i de vegades s'empipava molt. Corria vora la Mom i somiquejava: Jo soc el rei! I no em fan cas! La Mom li acarona el caparró amb aire resignat, mormolava alguna cosa en anglès i després ens mirava a Caterina i a mi, amb una mena de complicitat femenina que nosaltres enteníem molt bé. Sí, fill, un dia tu seràs el rei. Aleshores podràs manar.

El pare m'estimava. Va morir quan jo tenia només cinc anys, però conservo alguns records d'ell; pocs, però preciosos. De vegades em deixava entrar al seu despatx. M'asseia en una cadira alta al seu costat i llavors ell es posava a llegir cartes o a escoltar com el seu secretari les hi llegia. Després, dictava documents i decrets. El secretari escrivia amb una velocitat que se'm feia prodigiosa. La ploma esgarrapava el papir i a mi em grinyolaven les orelles quan sentia el xarrec-xarrec del bec de plata. De tant en tant, s'aturava per xopar la ploma en el tinter. Gairebé mai no li queien gotes, i el papir s'anava omplint de rengles cal·ligràfiques. El pare dictava moltes cartes, però també parlava amb els seus consellers, amb el secretari i amb Don Alonso, el tresorer. Quan venia aquest, el pare sempre arrufava el front i feia un posat preocupat. Els diners, sempre els diners, deia la Mom, quan li ho explicava. Sempre en fan falta. Ah, a Baiona no teníem pas aquest problema. D'altres, sí, però no pas aquest... I mira que són rics, aquests damnats castellans.

Jo veia el secretari anotar llistes molt llargues de béns i xifres que em semblaven altíssimes. Aleshores preguntava al pare: és molt, això? No, filla, això és molt poc, em deia. Jo comptava per a mi. Mil flocs de llana merina... és poc? Poc per a què? Després les ames

m'ho explicaven millor. Senyora, per a una cort com la de Castella, mil vellons no arriben a dos mil dobles d'or. Mantenir la casa de nostre senyor el rei ja en costa més de deu mil en un sol mes!

Els diners, les rendes, els préstecs i les mercaderies. Tot eren misteris que després han anat formant part de la meua vida i ara els porto a sobre, arrapats com fibres que no puc desenganxar-me. Filla, has d'aprendre a administrar molt bé casa teva, em deia el pare. I m'acaronava la galta. Ell no mirava si era o no més bonica. Crec que, fins i tot, confiava en mi. Una vegada em va explicar cert assumpte, i, quan va acabar, em va mirar molt seriós. De vegades hem de prendre decisions que no ens agraden, va dir. Però són necessàries. No ho diguis a la Mom, eh? Li donaríem un disgust i no cal. Ja en té prou. Jo vaig fer que sí amb el cap, prometent-me guardar el secret. I aquell dia vaig tornar a les nostres cambres, les de la reina i les infantes, sentint una íntima comunió amb el pare. No ho vaig explicar a ningú, ni tan sols a Caterina, amb qui cada nit compartíem secrets, a cau d'orella, quan ens tapàvem sota la flassada de llana merina i els llençols de lli perfumats amb espígol. Aquell dia vaig créixer. I vaig comprovar, mirant la Mom, que sí, que ella ja en tenia prou.

La Mom sempre semblava disgustada o trista per alguna cosa. Tot i que era alta i grossa, traspuava una sensació de feblesa, com si li pesessin aquells membres grans, de carn flonja. Però de vegades reia, sobretot a l'hora de sopar, quan hi havia festes o convidats, i quan seia a taula. La Mom es llevava molt tard. Deien les ames que tenia la salut delicada i no la vèiem mai abans de migdia. Alguns dies feia més bona cara, somreia i la trobàvem eixerida. D'altres vegades tenia una pal·lidesa terrible, li costava moure's i caminar, i l'anàvem a besar a la seva butaca. La Mom es vestia amb molta cura, sempre anava ben pentinada i enjoiada, i duia un perfum inconfusible. Podíem endevinar quan era a prop per aquella olor mescla de gessamí i mesc, forta i dolça alhora. L'alè li feia una olor agra i estranya que de vegades em feia venir llàgrimes als ulls. Un dia ho vaig comentar a l'ama i ella em va renyar. És perquè

està malalta, em va dir. Quina era la malaltia, exactament, no ens ho deien mai.

Però la Mom estava trista. I mai no gosàvem preguntar-li per què. Un dia l'ama Joana ens va dir que era perquè s'enyorava. De què?, li demanàrem. De la seva terra, va respondre. Mai més no ha tornat allà des que es va casar amb el vostre pare, nostre senyor el rei. La Mom ens en parlava sovint, d'Anglaterra i de Babilònia, on va viure gairebé tota la seva joventut. Per a nosaltres, Anglaterra era un país llunyà que estava en guerra amb França des de feia molts anys i d'on venia la família de l'avi, Joan de Gant. Alguna vegada ens el van ensenyar en els mapes que hi havia al despatx del pare. Una illa en forma de triangle estirat, plena de caps i badies, amb tot de castelletes amb noms estranys escampats per una superfície pintada amb turonets verds i solcada de rius.

Quan el pare va morir, no recordo si vaig plorar o no. Només tenia cinc anys. Però sí que vaig experimentar una sensació de buidor i d'abandó, malgrat que vivia enmig d'una cort i mai no estava sola. Caterina no entenia res. Mai més no el tornarem a veure, el pare?, demanava. No, filla, deia la Mom, tota enrojolada, eixugant-se el nas i les llàgrimes enmig de sospirs. Aquells dies es va posar malalta i la boca li podia més que mai. Ni ella ni jo ni els meus germans vam anar al funeral del pare, que va morir a Toledo. Però la Mom va encomanar moltes misses i en vam celebrar una de molt important a la catedral. D'aquella missa només recordo la gentada, immensa, i que hi havia molts capellans celebrant el funeral entorn de l'altar, i tots anaven amb mitres i capes de pells. Recordo l'encens formant una boirina que pujava cap a les voltes, i la processó pels carrers, amb tocs de trompeta i tambors. La música era planyívola i estranya, i, amb les campanades solemnes de la catedral, feia posar la pell de gallina. Caterina i jo anàvem vestides de vellut negre i la Mom, també, però es va posar les millors joies.

La mort del pare va provocar un enrenou a palau. Caterina i jo n'èrem mig conscients. A banda de l'absència del pare, hi va haver canvis. Na Mencía de Estúñiga va esdevenir la meva ama en lloc de la seva mare Joana, que ho havia estat fins llavors. Va ser aleshores, també, que al meu germà Joan li van assignar un servei propi, amb els seus instructors i cambrers, i va traslladar-se a les cambres que havien estat del pare, tot i ser tan petit. La Mom semblava molt enfadada, i la recordo neguitosa i discutint, de vegades a crits, amb les seves dames. Quan s'enutjava, acabava parlant en anglès. Caterina i jo volíem saber què deia, i les ames ens deien que no calia que ho sabéssim, que eren «paraules grosses». L'única persona que podia calmar la mare era n'Elionor López de Córdoba. Ella i la Mom eren molt amigues. N'Elionor l'aconsellava, però la mare no sempre l'escoltava. Soc la reina, protestava, tot sovint. Fins que el meu fill no tingui l'edat del seny, aquí soc jo qui mana.

El problema, i això ho vaig saber més tard, és que el pare va disposar certes coses al testament que no van agradar gens a la mare. Ella era més gran, venia d'una família molt rica, els poderosos Lancaster, que dominaven Anglaterra i mig França, i considerava que les disposicions del seu marit no eren encertades. Entre aquestes, tot el que pertocava al meu germà, el príncep hereu i successor al tron de Castella.

Amb la mort del pare conservo els primers records de l'oncle Ferran. I també de la seva família.

L'oncle Ferran va ser designat pel pare com a corregent i cotutor del petit Joan. I això va enfurismar la Mom. Que no n'hi ha prou amb mi? Soc la seva mare i jo mateixa puc educar-lo i fer-me'n càrrec. Caterina i jo vam sentir unes paraules en anglès dedicades a l'oncle, i també alguna a la tia, n'Elionor d'Albuquerque, la seva dona. La tia Elionor era la dona més rica de Castella.

Quan l'oncle Ferran va venir a Segòvia per prendre possessió dels seus càrrecs, la Mom li va fer tancar les portes. Aquí no entrarà pas si no és de genolls!, va cridar, davant el seu consell de nobles. Aquells dies la Mom sortia de les seves cambres més aviat, sempre abillada amb els vestits més elegants, enjoiada i ben dreta. Es movia amb certa violència, i un dia, amb la pressa, va trepitjar-se

la faldilla i va ensopegar. Va caure de cap a terra i li va sagnar el nas. Les cambres van tenir feina a aixecar-la, però la Mom es va negar a retirar-se i va ocupar el seu lloc al setial que havia estat del pare, al saló del consell, amb una pila de mocadors que s'anava aplicant a la ferida.

La Mom era enèrgica quan volia, i ho va demostrar. L'oncle Ferran es va haver d'allotjar en una fonda als afores i només va entrar a l'alcàsser quan ella va voler. Després d'uns dies de discussions i estirabots, van arribar a un acord. L'oncle es mantenia com a regent i tutor de l'infant Joan, juntament amb la reina mare, però els instructors nomenats pel pare per educar el meu germà van renunciar a canvi d'una indemnització. Quinze mil florins cadascun. Sí, dos mil florins eren ben poca cosa, vaig pensar, quan vaig sentir que les ames ho comentaven. Però quinze mil... D'on sortien, tants diners? Caterina i jo espiàvem tant com podíem. Un cop na Mencía ens va sorprendre amagades darrere la porta del saló, entre els tapissos. Però, en lloc de renyar-nos, ens va fer un senyal de silenci i, prenent-nos ben fort per les mans, s'hi va quedar, escoltant igual que nosaltres.

La Mom va encomanar als argenters una imatge del pare per posar-la a la galeria dels reis. Un cop va estar instal·lada, vaig prendre el costum d'anar a veure el pare de tant en tant. Hi anava sola, a l'hora de la migdiada, i m'agradava mirar-lo molt de temps, en silenci. Crec que va ser aleshores quan vaig plorar la seva mort. De primer, se'm feia estrany, amb aquells trets angulosos i lluents d'or. Després li vaig anar trobant la semblança. Les ames deien que Caterina era més Lancaster, com la Mom, dolça de cara i suau de faccions. En canvi, jo era Trastàmara, com el pare, amb la cara llarga i el nas esmolat. I aleshores em va agradar assemblar-m'hi. Vaig començar a parlar amb el pare, mirant l'estàtua. El frare que ens ensenyava doctrina cristiana ens deia que era al cel, amb Nostre Senyor i la Santa Verge Maria. Que el cos es fa pols a terra, però que l'ànima sempre viu i puja a les altures celestials. Les ames també ens parlaven de l'infern, per espantar-nos quan ens portàvem

malament. Quan Caterina ho va preguntar al frare, ell va assegurar-nos que el pare havia estat un bon rei, un bon espòs i un bon pare, i que, per tant, era al cel de segur.

Jo no en dubtava. Que poc que el vaig conèixer! Però encara conservo les paraules que en recordo, com perles precioses. Aquells moments al seu despatx. El secret que la Mom no havia de saber per no patir disgustos... El pare era al cel. Però, quan jo anava a la galeria dels reis, crec que la seva ànima davallava, si més no durant una estona, per ficar-se dins l'estàtua i escoltar la seva filla. Així ho creia jo, fins al punt que alguna vegada em va semblar que la cara daurada es movia i els llavis dibuixaven un breu somriure.

Un dia Caterina em va venir a trobar. No sé per què, em va empipar molt que em descobrí parlant al pare. La vaig escridassar. Després ella em seguia per tot l'alcàsser, somiquejant. No vull, li vaig dir, no vull que em persegueixis quan vull estar sola. Caterina no entenia res. Les mainaderes, quan ens van trobar discutint, la van defensar. Sempre la defensaven, quan ens barallàvem. Jo era la gran i havia de tenir seny. Ella era la petita..., però també la més bufona, la preferida, la nineta dels ulls de totes.

Ella era la bonica, la plena de salut, la forta. Sempre ha estat així. En canvi, jo, lletja i malalta, l'he vist morir abans. Només Déu sap per què. De vegades penso que continuo vivint perquè encara estic enamorada. Que en soc, de boja! Però aquesta bogeria em manté viva.